

ความสำเร็จของการนำนโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีไปปฏิบัติในพื้นที่
ตำบลแม่แรง อำเภอบำรุง จังหวัดลำพูน
**The Success of Thai Women Empowerment Funds Policy Implementation
in Mae Raeng Subdistrict, Pa Sang District, Lamphun Province**

อัญญกร สุขเกษม และ พจนา พิชิตปัจจา

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Anchayakorn Sukkasem and Pojjana Pichitpatja

Chiangmai University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: anchayakorn_s@cmu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษารูปแบบการนำนโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีไปปฏิบัติในพื้นที่ตำบลแม่แรง อำเภอบำรุง จังหวัดลำพูน ของสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการกลั่นกรองและติดตามการดำเนินงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีอำเภอบำรุง และ 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จการนำนโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีของสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการกลั่นกรองและติดตามการดำเนินงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีอำเภอบำรุง ไปปฏิบัติในพื้นที่ตำบลแม่แรง อำเภอบำรุง จังหวัดลำพูน ในการศึกษานี้ ได้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาด้านเอกสาร และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก กำหนดประชากรผู้ให้ข้อมูลหลัก แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) ระดับนโยบาย 2) ระดับผู้ปฏิบัติ และ 3) ระดับประชาชน รวมทั้งสิ้น 13 คน

โดยผลการศึกษาพบว่า 1) การดำเนินงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีไปปฏิบัติในพื้นที่ตำบลแม่แรง อำเภอบำรุง จังหวัดลำพูน มีการทำงานในรูปแบบของคณะกรรมการ และคณะทำงาน ในระดับตำบล อำเภอ และจังหวัด 2) ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติในพื้นที่มากที่สุด คือ ปัจจัยด้านทัศนคติของผู้ปฏิบัติ และน้อยที่สุด คือ ปัจจัยด้านลักษณะของหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ ดังนั้นแล้ว ผู้ศึกษาจึงได้ให้ข้อเสนอแนะ 3 ประการ คือ 1) ควรกำหนดให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามา มีบทบาทและความรับผิดชอบในการดำเนินงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีระดับตำบล 2) การออกประกาศให้ความช่วยเหลือลูกหนี้ที่ประสบปัญหาควรรอออกเพียงฉบับเดียว ให้ครอบคลุมและพิจารณาหลักเกณฑ์การให้ความช่วยเหลือตามจริง 3) ควรเพิ่มอัตราค่าจ้างของพนักงานกองทุนในระดับอำเภอ เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีในพื้นที่

* วันที่รับบทความ : 6 พฤษภาคม 2566; วันที่แก้ไขบทความ 29 พฤษภาคม 2566; วันที่ตอบรับบทความ : 30 พฤษภาคม 2566

คำสำคัญ: ความสำเร็จ; กองทุนพัฒนามหาชน; การนำนโยบายไปปฏิบัติ

Abstracts

The purposes of this research were 1) to study the model of Thai Women Empowerment Funds Policy to practice in Mae Rang Sub-district, Pa Sang District, Lamphun Province of the Office of the Secretariat of the Sub-Committee on Screening and Monitoring the Operations of Thai Women Empowerment Funds, and 2) to study factors affecting the success of the implementation of Thai Women Empowerment Funds policy of the Office of the Secretariat of the Sub-Committee on Screening and Monitoring the Operations of Thai Women Empowerment Funds, to practice in Mae Rang sub-district, Pa Sang district, Lamphun province. This study is a qualitative research. Collected data by the study Documents and In-depth interview. The main informant population was divided into 3) groups: 1) Policy Level, 2) Practitioner Level, and 3) Public Level, totaling 13 people.

The results of the study showed that 1) The implementation of Thai Women Empowerment Funds in Mae Rang Sub-district, Pa Sang District, Lamphun Province, in the form of sub-committees and working groups at the sub-committee, district and provincial levels. 2) The important effect that affected the success of policy implementation in the area the most was the attitude of the practitioners, and the least is the factor of the nature of the agency that implements the policy. Therefore, the suggestion from this study were 3) recommendations: 1) Local government organizations should be assigned to have roles and responsibilities in the development fund operation roles of women at sub-district level 2) Issuing announcements helping debtors who are in trouble should only issue one copy to cover and consider the actual assistance criteria. 3) Should increase the manpower of the fund staff at the district level, In order to increase the efficiency of Thai Women Empowerment Funds in the area.

Keywords: The Success; Thai Women Empowerment Funds; Implementation

บทนำ

จากนโยบายสำคัญของอดีตนายกรัฐมนตรีหญิงของประเทศไทย นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ที่ผลักดันนโยบายเกี่ยวกับความเท่าเทียมกันในเรื่องสิทธิและเสรีภาพของผู้หญิงในประเทศไทย โดยเฉพาะการเปิดโอกาสให้ผู้หญิงมีบทบาทในการพัฒนาประเทศ และการส่งเสริมการสร้างรายได้ อาชีพและคุณภาพชีวิตของผู้หญิงไทย รัฐบาลจึงกำหนดให้เป็นนโยบายสำคัญเร่งด่วน และเมื่อวันที่ 12 เมษายน 2559 คณะรัฐมนตรีได้มีการอนุมัติให้มีการควมรระหว่างกองทุนพัฒนามหาชน สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี และกองทุนพัฒนามหาชน กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย รวมเป็นกองทุนหมุนเวียนเดียวกัน โดยให้การบริหารกองทุนพัฒนามหาชนอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของกรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย มีผลตั้งแต่วันที่ 1 พฤษภาคม 2559 (สำนักงานกองทุนพัฒนามหาชน กรมการพัฒนาชุมชน, 2559 : 1-3) ซึ่งกองทุนพัฒนามหาชน เป็นกองทุนที่เปิดโอกาสให้ผู้หญิงในประเทศไทยสามารถเข้าถึงแหล่งทุนดอกเบี้ยต่ำหรือปลอดดอกเบี้ย ในการประกอบอาชีพ และสร้างรายได้ให้แก่ตนเอง และเป็นกองทุนที่มุ่งเน้นการช่วยเหลือ

ผู้หญิงที่ประสบปัญหาในทุกมิติ โดยมีการใช้จ่ายเงิน จำนวน 2 ประเภท ได้แก่ 1) เงินทุนหมุนเวียน (เงินกู้) และ 2) เงินอุดหนุน (เงินให้เปล่า) ซึ่งการขอยื่นเสนอโครงการเพื่อขอรับการสนับสนุนเงินกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ประเภทเงินทุนหมุนเวียน วงเงินไม่เกินโครงการละสองแสนบาท (กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี กรมการพัฒนาชุมชน, ม.ป.ป. : 3)

จากการรวบรวมระหว่างกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีและกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี กรมการพัฒนาชุมชน เป็นกองทุนเดียวกัน ตามมติคณะรัฐมนตรีและพระราชบัญญัติการบริหารทุนหมุนเวียน พ.ศ. 2558 ส่งผลให้กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี กรมการพัฒนาชุมชน ต้องรับโอนภาระหนี้สินของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีเดิมมาบริหารจัดการในกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีใหม่ ซึ่งข้อมูล ณ วันที่ 1 พฤษภาคม 2559 ปรากฏว่า กองทุนพัฒนาบทบาทสตรีเดิมมีหนี้ค้างชำระ ประมาณ 2,700 กว่าล้านบาท แต่เมื่อกรมการพัฒนาชุมชน ได้เข้ามาดูแลกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ปรากฏว่าไม่ได้มีเพียงหนี้กองทุนเดิมที่เป็นปัญหาเท่านั้น แต่กลับมีหนี้ค้างชำระเกิดขึ้นกับกองทุนใหม่ด้วย ข้อมูล ณ วันที่ 23 พฤศจิกายน 2563 พบว่ากองทุนพัฒนาบทบาทสตรี มีหนี้ค้างชำระ จำนวน 900,472,783.27 บาท คิดเป็นร้อยละ 23.35 ของหนี้คงเหลือ (กรมการพัฒนาชุมชน [พช], 22 ธันวาคม 2563)

กรมการพัฒนาชุมชน ได้เห็นถึงความสำคัญของการบริหารจัดการหนี้ค้างชำระภายใต้การบริหารจัดการของคณะกรรมการบริหารกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี คณะอนุกรรมการบริหารกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ระดับจังหวัด คณะอนุกรรมการกลั่นกรองและติดตามการดำเนินงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีอำเภอ รวมทั้งคณะทำงานขับเคลื่อนกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีระดับตำบล และจังหวัด ตามอำนาจหน้าที่ของกฎหมายระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี จึงมีการกำหนดแนวทางแก้ไขหนี้ค้างชำระกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 กรมการพัฒนาชุมชน ได้กำหนดตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายการประเมินผลการปฏิบัติราชการของตำแหน่งพัฒนาการจังหวัด สำหรับรอบการประเมินที่ 1 - 2 ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ตัวชี้วัดที่ 6 ระดับความสำเร็จการบริหารจัดการหนี้ กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี โดยมีค่าเป้าหมายร้อยละของหนี้เกินกำหนดชำระต่ำกว่าร้อยละ 5 (หนี้เกินกำหนดชำระตั้งแต่ปี 2556-2564) (กรมการพัฒนาชุมชน [พช], 8 กุมภาพันธ์ 2564)

กองทุนพัฒนาบทบาทสตรีจังหวัดลำพูน เป็นหนึ่งในกองทุนประสบปัญหานี้เกินกำหนดชำระจำนวนมาก ซึ่งมีการปล่อยเงินกู้ให้แก่สมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ในพื้นที่ 8 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองลำพูน อำเภอบ้านธิ อำเภอป่าซาง อำเภอบ้านโฮ่ง อำเภอเวียงหนองล่อง อำเภอแม่ทา อำเภอทุ่งหัวช้าง และอำเภอลี้ ซึ่งตั้งแต่ปี 2556 - 2563 ข้อมูล ณ วันที่ 23 พฤศจิกายน 2563 เงินที่อนุมัติ 147,183,385.00 บาท ชำระคืน 103,136,424.86 บาท ลูกหนี้คงเหลือ 44,046,960.14 บาท เหนียวยังไม่ถึงกำหนดชำระ 34,309,406.57 บาท เหนียวยื่นกำหนดชำระ 9,737,553.57 บาท ยังไม่หมดสัญญา 673,761.28 บาท หมดสัญญาแล้ว 9,063,792.29 บาท ร้อยละของหนี้เกินกำหนดชำระ 22.11 แต่เมื่อสิ้นปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ณ วันที่ 30 กันยายน 2564

กองทุนพัฒนาบทบาทสตรีจังหวัดลำพูน มีหนี้เกินกำหนดชำระคงเหลือร้อยละ 4.94 และได้รับรางวัลเชิดชูเกียรติคนกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีดีเด่น ด้านการบริหารจัดการหนี้เกินกำหนดชำระลดลงได้มาก ประจำปี 2564 และด้านการบริหารจัดการหนี้เกินกำหนดชำระคงเหลือน้อย ประจำปี 2564 ในการบริหารจัดการหนี้เกินกำหนดชำระของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีจังหวัดลำพูน ปรากฏว่าสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกาและติดตามการดำเนินงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีอำเภอป่าซาง สามารถบริหารจัดการหนี้เกินกำหนดชำระลดลง ณ วันที่ 1 ตุลาคม 2564 คงเหลือร้อยละ 3.94 หนี้เกินกำหนดชำระ จำนวน 425,724 บาท (สำนักงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี กรมการพัฒนาชุมชน, Sara Smart Account Receivable Application)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความสำเร็จของการนำนโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีไปปฏิบัติในพื้นที่ตำบลแม่แรง อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน เพื่อศึกษารูปแบบการนำนโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีไปปฏิบัติในพื้นที่ และปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จการนำนโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีของสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกาและติดตามการดำเนินงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีอำเภอป่าซางไปปฏิบัติในพื้นที่ตำบลแม่แรง อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน รวมทั้ง การบริหารจัดการหนี้เกินกำหนดชำระกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีของสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกาและติดตามการดำเนินงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีอำเภอป่าซาง อาจเป็นหนึ่งในแนวทางการนำนโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีไปปฏิบัติสู่ความสำเร็จ ทำให้เกิดการหมุนเวียนแหล่งเงินทุนในการประกอบอาชีพให้แก่กลุ่มสตรีในประเทศไทยและเป็นการสร้างพลังสตรี ในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานรากของประเทศ และการมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบการนำนโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีไปปฏิบัติในพื้นที่ตำบลแม่แรง อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน ของสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกาและติดตามการดำเนินงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีอำเภอป่าซาง
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จการนำนโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีของสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกาและติดตามการดำเนินงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีอำเภอป่าซางไปปฏิบัติในพื้นที่ตำบลแม่แรง อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้การศึกษาเอกสาร (Documentary Research) และการสัมภาษณ์ (Interview)

1. ประชากรและกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม จำนวน 13 คน ดังนี้

1.1 ระดับนโยบาย ได้แก่ คณะอนุกรรมการบริหารกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีจังหวัดลำพูน จำนวน 1 คน คือ พัฒนาการจังหวัดลำพูน ตำแหน่ง อนุกรรมการและเลขานุการ

1.2 ระดับปฏิบัติ

1.2.1 คณะอนุกรรมการกลั่นกรองและติดตามการดำเนินงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีอำเภอป่าซาง จำนวน 2 คน คือ 1) พัฒนาการอำเภอป่าซาง ตำแหน่ง อนุกรรมการและเลขานุการ 2) นักวิชาการพัฒนาชุมชน สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอป่าซาง ตำแหน่ง อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

1.2.2 คณะทำงานขับเคลื่อนกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีจังหวัดลำพูน จำนวน 1 คน คือ หัวหน้าคณะทำงานขับเคลื่อนกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีจังหวัดลำพูน

1.2.3 คณะทำงานขับเคลื่อนกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลแม่แรง อำเภอป่าซาง จำนวน 1 คน คือ หัวหน้าคณะทำงานขับเคลื่อนกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลแม่แรง

1.2.4 เจ้าหน้าที่กองทุนพัฒนาบทบาทสตรีจังหวัด จำนวน 2 คน คือ 1) นักจัดการทั่วไป 2) นักวิชาการเงินและบัญชี

1.3 ระดับประชาชน ได้แก่ ประธานกลุ่มลูกหนี้เงินกำหนดชำระกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี บัญชีปี 2556-2564 ที่มีหนี้ค้างชำระ ในตำบลแม่แรง อำเภอป่าซาง จำนวน 6 คน

2. เครื่องมือการวิจัย

ผู้วิจัยได้จัดทำเครื่องมือเพื่อเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง มีลักษณะปลายเปิด โดยแบ่งเป็น 3 ระดับ ดังนี้

- ก. แบบสัมภาษณ์ของกลุ่มที่ 1 ระดับนโยบาย
- ข. แบบสัมภาษณ์ของกลุ่มที่ 2 ระดับปฏิบัติ
- ค. แบบสัมภาษณ์ของกลุ่มที่ 3 ระดับประชาชน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการศึกษาค้นคว้าข้อมูลทางเอกสาร และการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังต่อไปนี้

- 3.1 ประสานกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก เพื่อบรรยายการสัมภาษณ์
- 3.2 ดำเนินการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 13 คน
- 3.3 ทำการรวบรวมข้อมูลการสัมภาษณ์ ประกอบการข้อมูลทางเอกสาร

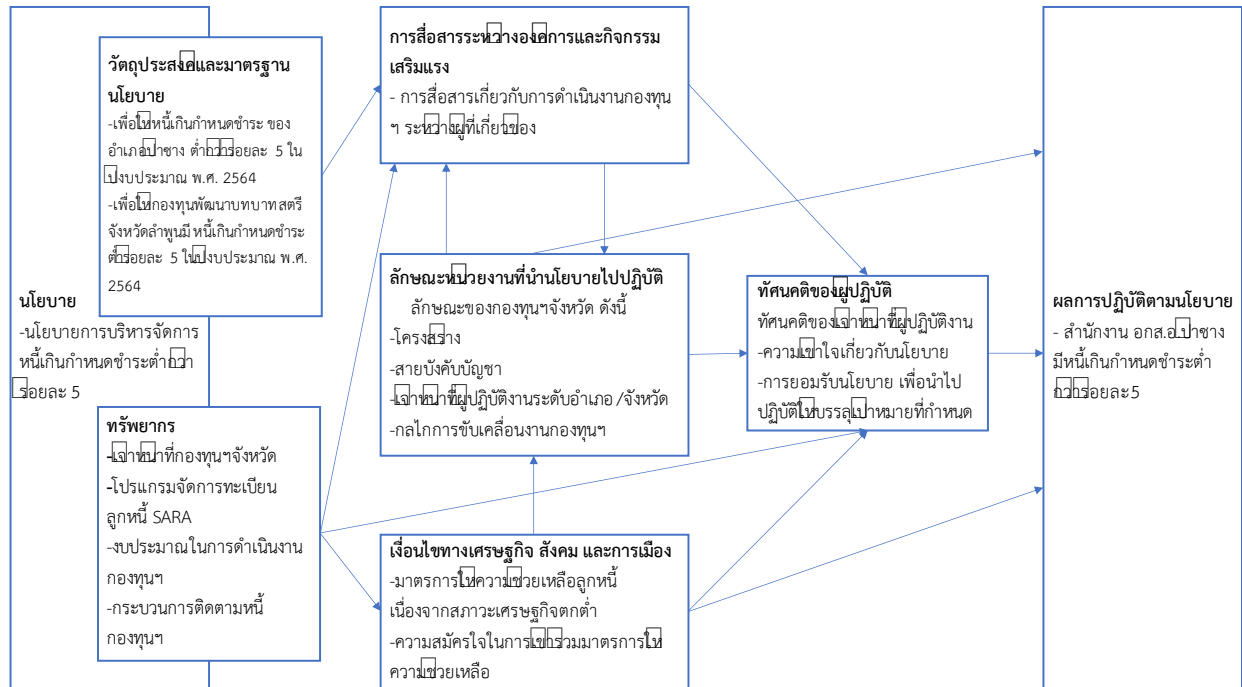
3.4 นำข้อมูลที่ได้รับมาวิเคราะห์และสรุปผลตามวัตถุประสงค์การวิจัยที่กำหนดไว้

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยการวิเคราะห์เกี่ยวกับขั้นตอน/กระบวนการการบริหารจัดการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีของสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา และติดตามการดำเนินงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีอำเภอป่าซาง และเครื่องมือหรือวิธีการที่ใช้ในการบริหารจัดการหนี้เกินกำหนดชำระต่ำกว่าร้อยละ 5 ตามตัวชี้วัดที่กรมการพัฒนาชุมชนกำหนด รวมทั้งปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อบริหารจัดการหนี้เกินกำหนดชำระกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีของสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา และติดตามการดำเนินงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีอำเภอป่าซาง โดยสร้างข้อสรุปจากข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อหาข้อสรุปในทางความคิดเพื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลตามกรอบแนวคิดของงานวิจัยที่กำหนด รวมทั้งมีการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (Analytic Induction) ซึ่งการรวบรวมข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก และการสังเกตการณ์ของผู้วิจัย จึงนำมาสังเคราะห์ สรุปตามประเด็นข้อคำถามงานวิจัยแต่ละข้อคำถาม ความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลแต่ละกลุ่มที่ได้ตอบคำถามจากการสัมภาษณ์ ในแต่ละประเด็นคำถามว่ามีความคิดเห็นเหมือนกันหรือแตกต่างกันอย่างไร หลังจากนั้นจึงนำมาสังเคราะห์สรุปภาพรวมตามประเด็นการศึกษา และวัตถุประสงค์การวิจัย รวมทั้งการวิเคราะห์ร่วมกับแนวคิด ทฤษฎีที่กำหนดไว้ในกรอบการศึกษาวิจัยเพื่อให้ได้องค์ความรู้และนวัตกรรมที่ใหม่ยิ่งขึ้นจากงานวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการศึกษาครั้งนี้ ได้ประยุกต์มาจากแนวคิดการนำนโยบายไปปฏิบัติ ของ Van Meter and Van Horn (1975) ที่เน้นความเชื่อมโยงระหว่างนโยบายและผลการปฏิบัติตามนโยบาย โดยมีตัวแปรภายนอกและตัวแปรภายใน ที่มีความสัมพันธ์ต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลที่ผู้วิจัยได้ศึกษาเรื่องความสำเร็จของการนำนโยบายการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีจังหวัดลำพูน ไปปฏิบัติในพื้นที่ตำบลแม่แรง อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน เพื่อให้เกิดการลดลงของหนี้เกินกำหนดชำระให้บรรลุเป้าหมายดังแผนภาพข้างล่างนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ความสำเร็จของการนำนโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีไปปฏิบัติในพื้นที่ตำบลแม่แรง อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการนำนโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีไปปฏิบัติในพื้นที่ตำบลแม่แรง อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน ของสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกาและติดตามการดำเนินงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีอำเภอป่าซาง และเพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จการนำนโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีของสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกาและติดตามการดำเนินงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีอำเภอป่าซาง ไปปฏิบัติในพื้นที่ตำบลแม่แรง อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน โดยการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาตามระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth interview) แบบเป็นทางการและแบบไม่เป็นทางการ โดยใช้แบบการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง เก็บรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาด้านเอกสาร และการสัมภาษณ์ กำหนดประชากรผู้ให้ข้อมูลหลัก แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) ระดับนโยบาย 2) ระดับผู้ปฏิบัติ 3) ระดับประชาชน รวม 13 คน และจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักทั้ง 3 กลุ่ม ตามตัวแบบการนำนโยบายไปปฏิบัติของ Van Meter and Van Horn ได้ดังนี้

1. มาตรฐานนโยบายและวัตถุประสงค์ (Policy Standards and Objectives) ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือนโยบายการบริหารจัดการหนี้เกินกำหนดชำระกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ซึ่งกรมการพัฒนาชุมชน ในฐานะหน่วยงานผู้รับผิดชอบกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ได้กำหนดนโยบายการบริหารจัดการหนี้เกินกำหนดชำระกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ในรูปแบบของการประเมินผลการปฏิบัติราชการของตำแหน่ง พัฒนาการจังหวัด ทำให้การนำนโยบายไปปฏิบัติมีแนวทาง เป้าหมาย และวัตถุประสงค์ของนโยบายที่ชัดเจน ตามค่าเป้าหมายการประเมินผลการปฏิบัติราชการ ประกอบกับสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดลำพูน ได้กำหนดตัวชี้วัดระดับความสำเร็จในการบริหารจัดการหนี้เกินกำหนดชำระกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีเป็นตัวชี้วัดการประเมินผลการปฏิบัติราชการของตำแหน่ง พัฒนาการอำเภอ ซึ่งนำไปสู่การนำนโยบายไปปฏิบัติในระดับพื้นที่อำเภอและตำบล

2. ทรัพยากรนโยบาย (Policy Resources) นโยบายการบริหารจัดการหนี้เกินกำหนดชำระกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ได้มีทรัพยากรที่เอื้ออำนวยต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติในระดับพื้นที่ ได้แก่

2.1 โปรแกรมทะเบียนลูกหนี้ Smart Account Receivable Application (SARA)

เป็นโปรแกรมหลักในการบริหารงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ซึ่งมีระบบงานด้านทะเบียนสมาชิก ทะเบียนลูกหนี้ ทะเบียนโครงการ การรับชำระหนี้ การออกเอกสารต่าง ๆ

2.2 พนักงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ได้แก่ นักวิชาการเงินและบัญชี นักจัดการงานทั่วไป และนิติกร ที่ได้รับจัดสรรจากกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีให้ปฏิบัติหน้าที่ ณ สำนักงานเลขานุการคณะกรรมการบริหารกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีจังหวัด

2.3 งบประมาณที่ได้รับจัดสรรเป็นค่าใช้จ่ายในการบริหารงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีโดยเฉพาะงบประมาณในการเดินทางไปราชการเพื่อติดตามลูกหนี้ค้างชำระในระดับจังหวัด และอำเภอ

2.4 คู่มือการบริหารจัดการหนี้เกินกำหนดชำระกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ที่กองทุนพัฒนาบทบาทสตรีกำหนดให้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการหนี้ของสำนักงานเลขานุการคณะกรรมการบริหารกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีจังหวัด และสำนักงานเลขานุการคณะกรรมการกลั่นกรองและติดตามการดำเนินงานอำเภอ

3. การสื่อสารระหว่างองค์การและกิจกรรมการเสริมแรง (Inter-Organizational Communication and Enforcement Activities) สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดลำพูน และสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอป่าซาง ในฐานะหน่วยงานเลขานุการคณะกรรมการฯ มีการกระบวนสร้างความรู้ความเข้าใจแก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ในเรื่องแนวทางการบริหารจัดการหนี้เกินกำหนดชำระ การจัดทำฐานข้อมูลที่ต้อง และหลักเกณฑ์ เงื่อนไขของประกาศมาตรการต่างๆ ซึ่งมีกระบวนการสื่อสารผ่านการจัดประชุมชี้แจงตัวชี้วัด การประชุมประจำเดือนของพัฒนาการอำเภอ การประชุมคณะกรรมการบริหารกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีระดับจังหวัด การประชุมกลั่นกรองและติดตามการดำเนินงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีระดับอำเภอ

รวมทั้งการสื่อสารผ่านหนังสือราชการ โทรศัพท์ และกลุ่มไลน์ เพื่อสร้างความเข้าใจในการนำนโยบายไปปฏิบัติให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

4. ลักษณะของหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ (The Characteristic of Implementation Agencies) สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอป่าซาง ในฐานะสำนักงานเลขานุการคณะกรรมการกลั่นกรองและติดตามการดำเนินงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีอำเภอป่าซาง มีโครงสร้างเป็นหน่วยงานราชการ ซึ่งมีสายบังคับบัญชา และอัตรากำลังในระดับพื้นที่ ประกอบกับการสร้างกลไกขับเคลื่อนงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีในรูปแบบคณะกรรมการ และคณะทำงาน ในการทำหน้าที่ปฏิบัติงานกองทุน และการได้รับงบประมาณในการดำเนินงานกองทุนอย่างต่อเนื่อง ทำให้สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอเป็นหน่วยงานที่มีทรัพยากรเพียงพอในการเป็นหน่วยงานที่นำนโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีไปปฏิบัติ ในฐานะหน่วยงานเลขานุการ

5. เงื่อนไขทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง (Economics, Social, and Political Conditions) เนื่องด้วยสถานการณ์การแพร่ระบาดโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คณะกรรมการบริหารกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี จึงออกประกาศคณะกรรมการบริหารกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ได้แก่ 1) มาตรการชั่วคราว : พักชำระหนี้ให้แก่สมาชิกลูกหนี้กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี กรณีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) และ 2) หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับการลดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้และอัตราดอกเบี้ยผิดนัดกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี พ.ศ. 2563 เพื่อบรรเทาความเดือดร้อน และช่วยเหลือสมาชิกลูกหนี้กองทุนพัฒนาบทบาทสตรีที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ดังกล่าว ซึ่งลูกหนี้ที่เข้าร่วมตามประกาศทั้ง 2 ฉบับ จะได้รับการพักชำระหนี้ระยะเวลา 12 เดือน และในกรณีลูกหนี้ผิดนัดชำระจะได้รับการลดอัตราดอกเบี้ยคงเหลือ 0.10 ต่อปี ปรับโครงสร้างหนี้เป็นรายเดือน และอัตราดอกเบี้ยผิดนัดคงเหลือร้อยละ 1 ต่อปี ซึ่งส่งผลให้ยอดหนี้ค้างชำระของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลแม่แรงลดลงจำนวนมาก เนื่องจากลูกหนี้กองทุนในตำบลแม่แรงเข้าร่วมตามประกาศทั้ง 2 ฉบับ ครบทุกรายทุกโครงการ

6. ทักษะของผู้ปฏิบัติ (The Disposition of Implementation) ผู้ปฏิบัติงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้ปฏิบัติงานภาครัฐ และกลุ่มผู้ปฏิบัติงานภาคประชาชน ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนงานตามนโยบายการบริหารจัดการหนี้ค้างชำระกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี โดยองค์ประกอบที่ทำให้ผู้ปฏิบัติงานมีทัศนคติที่ดีต่อนโยบายการบริหารจัดการหนี้กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี และส่งผลให้เกิดความตั้งใจปฏิบัติงานเพื่อบรรลุตามวัตถุประสงค์ของนโยบาย คือ

6.1 กลุ่มผู้ปฏิบัติงานภาครัฐ ได้แก่ นักวิชาการพัฒนาชุมชนจังหวัดผู้รับผิดชอบงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีจังหวัดลำพูน พนักงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี นักวิชาการพัฒนาชุมชนอำเภอผู้รับผิดชอบงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีอำเภอป่าซาง และพัฒนากรประจำตำบลแม่แรง โดยปัจจัยที่ส่งผลให้ผู้ปฏิบัติงานยอมรับในการนำนโยบายไปปฏิบัติในพื้นที่ ได้แก่ 1) กระบวนการสื่อสารระหว่างระดับจังหวัด

และอำเภอ ในเรื่องแนวทางการบริหารจัดการหนี้ค้ำชำระ การจัดทำฐานข้อมูลที่ต้อง และหลักเกณฑ์เงื่อนไขของประกาศมาตรการต่างๆ ที่มีกระบวนการสร้างความเข้าใจในการนำนโยบายไปปฏิบัติให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน และเกิดการยอมรับตัวนโยบายไปปฏิบัติในพื้นที่ตำบล และ 2) ศักยภาพของผู้ปฏิบัติงาน ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการหนี้กองทุน ทักษะการสื่อสาร และความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจ เป็นส่วนสำคัญที่ทำให้คณะทำงานระดับพื้นที่ ประชาชน หรือสมาชิกกองทุน เกิดความเชื่อมั่นและให้ความร่วมมือในการดำเนินงานกองทุน ทำให้ผู้ปฏิบัติงานเกิดความรู้สึกดีต่อการทำงานตามนโยบาย

6.2 กลุ่มผู้ปฏิบัติงานภาคประชาชน ได้แก่ คณะทำงานขับเคลื่อนกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีจังหวัดและตำบล โดยเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานภาคราชการ สร้างความรู้ความเข้าใจและความสำคัญของการดำเนินงานกองทุน ให้แก่คณะทำงานฯ รวมทั้งลงพื้นที่ร่วมกับคณะทำงานฯ ในการสร้างความเข้าใจแก่ลูกหนี้ ทำให้คณะทำงานฯ รู้สึกเป็นส่วนหนึ่งในการทำงานร่วมกับเจ้าหน้าที่ภาคราชการ และเห็นถึงความสำคัญของการบริหารจัดการหนี้กองทุน

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีไปปฏิบัติในพื้นที่ตำบลแม่แรง อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน ได้แก่

1. ปัจจัยด้านผู้ปฏิบัติงาน การขับเคลื่อนงานตามนโยบายการบริหารจัดการหนี้ค้ำชำระกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี อาศัยกลไกในการขับเคลื่อนในรูปแบบของคณะกรรมการและคณะทำงาน ซึ่งมีผู้ปฏิบัติงานระดับจังหวัด ระดับอำเภอ และระดับตำบล โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้ปฏิบัติงานภาคราชการ และกลุ่มผู้ปฏิบัติงานภาคประชาชน โดยมีองค์ประกอบ ได้แก่ 1) ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานตามนโยบาย 2) การยอมรับต่อตัวนโยบาย 3) การสื่อสารระหว่างหน่วยงาน เจ้าหน้าที่ และประชาชน ปัจจัยเหล่านี้ส่งผลให้ผู้ปฏิบัติงานยอมรับหรือไม่ยอมรับในสิ่งที่ต้องทำตามนโยบาย รายละเอียดดังนี้

1.1 กลุ่มผู้ปฏิบัติงานภาคราชการ ได้แก่ นักวิชาการพัฒนาชุมชนจังหวัดผู้รับผิดชอบงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีจังหวัดลำพูน พนักงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี นักวิชาการพัฒนาชุมชนอำเภอผู้รับผิดชอบงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีอำเภอป่าซาง และพัฒนาการประจำตำบลแม่แรง โดยเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานได้รับความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการหนี้ค้ำชำระผ่านการประชุมประจำเดือน การประชุมชี้แจงตัวชี้วัดการประเมินผลปฏิบัติราชการ หนังสือราชการ และสื่อประชาสัมพันธ์ต่างๆ ส่งผลให้เกิดความสนใจที่ต้องการศึกษาแนวทางการบริหารจัดการหนี้ค้ำชำระเพิ่มเติม เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุตามเป้าหมายของตัวชี้วัด โดยผู้ปฏิบัติงานระดับต่างๆ มีการแลกเปลี่ยนพูดคุยสร้างความเข้าใจที่ตรงกัน เพื่อร่วมกันกำหนดทิศทางการทำงานที่ต้อง

1.2 กลุ่มผู้ปฏิบัติงานภาคประชาชน ได้แก่ คณะทำงานขับเคลื่อนกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี จังหวัดลำพูน และคณะทำงานขับเคลื่อนกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลแม่แรง ได้รับการสื่อสารสร้างความเข้าใจ นโยบายการบริหารจัดการหนี้จากจังหวัดและอำเภอ ผ่านการสื่อสารทางโทรศัพท์ การประชุมคณะทำงาน ขับเคลื่อนกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี การประชุมคณอนุกรรมการกลั่นกรองและติดตามการดำเนินงานกองทุน พัฒนาบทบาทสตรีอำเภอป่าซาง และสื่อประชาสัมพันธ์ต่างๆ เพื่อนำไปประชาสัมพันธ์ในพื้นที่ระดับตำบลและ หมู่บ้าน โดยเฉพาะมาตรการให้ความช่วยเหลือแก่ลูกหนี้ ซึ่งผู้ปฏิบัติงานภาคประชาชน ให้ความสำคัญและ มองเห็นประโยชน์จากการเข้าร่วมมาตรการเพื่อเป็นการช่วยเหลือลูกหนี้ที่ประสบปัญหาในช่วงสถานการณ์โควิด 19

2. ปัจจัยด้านเงื่อนไขทางเศรษฐกิจ เนื่องด้วยสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คณะกรรมการบริหารกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี จึงออกประกาศคณะกรรมการบริหารกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ได้แก่ 1) มาตรการชั่วคราว : พักชำระหนี้ให้แก่สมาชิกลูกหนี้กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี กรณีการแพร่ระบาดของ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) และ 2) หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับการลดอัตรา ดอกเบี้ยเงินกู้และอัตราดอกเบี้ยผิदनัดกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี พ.ศ. 2563 เพื่อแบ่งเบาและช่วยเหลือ สมาชิกลูกหนี้กองทุนพัฒนาบทบาทสตรีที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ดังกล่าว โดยมาตรการดังกล่าว มีรายละเอียดดังนี้

2.1 ประกาศคณะกรรมการบริหารกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี เรื่อง มาตรการชั่วคราว : พักชำระหนี้ ให้แก่สมาชิกลูกหนี้กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี กรณีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ซึ่งลูกหนี้กองทุนที่เข้าร่วมมาตรการจะได้รับการพักชำระหนี้เป็นระยะเวลา 12 เดือน โดยลูกหนี้จะได้รับสิทธิ พักชำระหนี้ทั้งเงินต้น ดอกเบี้ยตามสัญญา ดอกเบี้ยผิदनัด และเบี้ยปรับ ทั้งงวดที่ค้างชำระก่อนหน้า และงวดที่ อยู่ระหว่างการพักชำระหนี้ตามสัญญากู้ยืมเงิน ตามช่วงเวลาที่กำหนด ในช่วงปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 จำนวน 2 ฉบับ ได้แก่

2.1.1 ประกาศคณะกรรมการบริหารกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี เรื่อง มาตรการชั่วคราว : พักชำระหนี้ให้แก่สมาชิกลูกหนี้กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี กรณีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) (ฉบับที่ 2)

2.1.2 ประกาศคณะกรรมการบริหารกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี เรื่อง มาตรการชั่วคราว : พักชำระหนี้ให้แก่สมาชิกลูกหนี้กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี กรณีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) (ฉบับที่ 3)

2.2 ประกาศคณะกรรมการบริหารกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และ เงื่อนไขเกี่ยวกับการลดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้และอัตราดอกเบี้ยผิदनัดกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี พ.ศ. 2563 (ฉบับที่ 3 และฉบับที่ 4) ซึ่งลูกหนี้ที่เข้าร่วมตามประกาศดังกล่าว จะได้รับสิทธิดังนี้

2.2.1 กรณีลูกหนี้รายใหม่ ที่ทำสัญญากู้ยืมเงิน ในวันที่ประกาศคณะกรรมการฯ ฉบับที่ 3 ลงวันที่ 21 มกราคม 2563 เป็นต้นไป ระบบจะทำการปรับลดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ขณะทำสัญญาในอัตราร้อยละ 0.10 ต่อปี ให้โดยอัตโนมัติ

2.2.2 กรณีลูกหนี้รายเดิมที่ทำสัญญากู้ยืมเงิน ก่อนวันที่ประกาศคณะกรรมการฯ ฉบับที่ 3 ลงวันที่ 21 มกราคม 2563 และไม่เคยผิดนัดชำระหนี้ ระบบจะทำการปรับลดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ในอัตราร้อยละ 0.10 ต่อปี ให้โดยอัตโนมัติ

2.2.3 กรณีลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้ จะต้องเสียดอกเบี้ยผิดนัดในอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี เว้นแต่ ลูกหนี้มีความประสงค์จะใช้สิทธิตามประกาศดังกล่าว จะต้องมาแสดงตนต่อเจ้าหน้าที่ และปรับโครงสร้างหนี้ เพื่อชำระหนี้เป็นรายเดือน โดยลูกหนี้จะได้รับสิทธิลดอัตราดอกเบี้ยผิดนัดเหลือในอัตราร้อยละ 1 ต่อปี ในระยะ 3 เดือนแรก และหากลูกหนี้มีการชำระหนี้ตรงตามที่กำหนด ในเดือนที่ 4 เป็นต้นไป จะได้รับสิทธิลดอัตราดอกเบี้ยผิดนัดเหลือในอัตราร้อยละ 0.10 ต่อปี

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย เรื่อง ความสำเร็จของการนำนโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีไปปฏิบัติ ในพื้นที่ ตำบลแม่แรง อำเภอบ้านฝาง จังหวัดลำพูน พบว่ามีประเด็นที่น่าสนใจตามตัวแบบการนำนโยบายไปปฏิบัติ ของ Van Meter and Van Horn ซึ่งแสดงถึงปัจจัยสำคัญที่มีผลโดยตรงต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ ไว้ 3 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านลักษณะหน่วยงานที่นำไปปฏิบัติ เงื่อนไขทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง และทัศนคติของผู้ปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีไปปฏิบัติในพื้นที่ตำบลแม่แรง อำเภอบ้านฝาง จังหวัดลำพูน โดยเรียงจากปัจจัยที่มีความสำคัญมากถึงน้อย สามารถอธิบายผลการศึกษาดังนี้

1. ทัศนคติของผู้ปฏิบัติ พบว่า การที่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานมีทัศนคติที่ดีต่อการดำเนินงานตามนโยบาย กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี เรื่องการบริหารจัดการหนี้เกินกำหนดชำระกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี เป็นผลมาจากการกระบวนการสร้างความรู้ความเข้าใจ และแนวทางการดำเนินงานที่เป็นทิศทางเดียวกัน ให้แก่ผู้ปฏิบัติงาน ทำให้ผู้ปฏิบัติงานเกิดความเข้าใจ และยอมรับในการนำนโยบายไปปฏิบัติ จนก่อให้เกิดความตั้งใจและกระตือรือร้นที่จะปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมาย เพื่อช่วยบรรเทาความเดือดร้อนของลูกหนี้กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Van Meter and Van Horn ที่มองว่า ความรู้สึกนึกคิด และความตั้งใจของผู้ปฏิบัติที่จะตอบสนองต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ ได้แก่ ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบาย การยอมรับ การปฏิเสธ หรือความรู้สึกเฉยๆ ที่มีต่อนโยบาย ระดับความรู้สึกรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย ตามนโยบาย สิ่งเหล่านี้มีผลต่อการความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติ

2. เงื่อนไขทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง พบว่า ด้วยสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คณะกรรมการบริหารกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี จึงออกประกาศคณะกรรมการบริหารกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี เรื่อง มาตรการชั่วคราว : พักชำระหนี้ให้แก่สมาชิกลูกหนี้กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี กรณีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) และหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับการลดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้และอัตราดอกเบี้ยผิดนัดกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี พ.ศ. 2563 เพื่อบรรเทาความเดือดร้อน และช่วยเหลือสมาชิกลูกหนี้กองทุนพัฒนาบทบาทสตรีที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ดังกล่าว ซึ่งลูกหนี้ในตำบลแม่แรง มีการเข้าร่วมประกาศทั้ง 2 ฉบับ ครบทุกรายทุกโครงการ ส่งผลให้ยอดหนี้ค้างชำระของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลแม่แรงลดลงจำนวนมาก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Van Meter and Van Horn ที่มองว่า องค์ประกอบด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีผลกระทบต่อกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติ ได้แก่ ความคิดเห็นของประชาชน กลุ่มผลประโยชน์ และผู้ที่เกี่ยวข้องที่มีต่อนโยบาย สถานการณ์ของเศรษฐกิจที่ส่งผลต่อการจัดสรรทรัพยากรให้หน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัตินั้นมีความเพียงพอต่อการส่งเสริมให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จตามนโยบายหรือไม่ ในกรณีศึกษาดังกล่าว สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ส่งผลผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยอย่างมาก และการออกประกาศฯ ทั้ง 2 ฉบับ มีความเพียงพอที่จะส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการหนี้เกินกำหนดชำระกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ในพื้นที่ตำบลแม่แรง

3. ลักษณะของหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ พบว่า สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอป่าซาง ในฐานะสำนักงานเลขานุการคณะกรรมการกลั่นกรองและติดตามการดำเนินงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีอำเภอป่าซาง มีโครงสร้างบุคลากรในระดับพื้นที่ตำบล ซึ่งกำหนดให้แต่ละตำบลมีพัฒนากรประจำตำบลเพื่อรับผิดชอบงานของกรมการพัฒนาชุมชน ซึ่งรวมไปถึงงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ประกอบกับทรัพยากรด้านงบประมาณที่มีการจัดสรรงบประมาณในการดำเนินงานระดับพื้นที่อำเภอ และตำบล ทำให้มีผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ระดับตำบลและสามารถเข้าถึงสมาชิกลูกหนี้กองทุนได้อย่างทั่วถึง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Van Meter and Van Horn ที่มองว่า ศักยภาพและความสามารถของหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ ได้แก่ โครงสร้างองค์การ ความเพียงพอของทรัพยากร ความร่วมมือจากฝ่ายต่างๆ การควบคุมบังคับบัญชา สมรรถนะของทีมงาน สิ่งเหล่านี้ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่มีส่งผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติ ในกรณีศึกษาดังกล่าว โครงสร้างและอัตราบุคลากรของสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอป่าซาง ในการดำเนินงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี รวมถึงงบประมาณที่ได้รับจัดสรร มีความเพียงพอต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติในพื้นที่ ถึงแม้ว่าจะเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติในกรณีดังกล่าวน้อยที่สุดก็ตาม

จากการอภิปรายผลการศึกษาที่กล่าวมาข้างต้น แสดงให้เห็นว่าปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการนำนโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีไปปฏิบัติในพื้นที่ตำบลแม่แรงมากที่สุด คือ ปัจจัยด้านทัศนคติของผู้ปฏิบัติ ซึ่งทัศนคติของผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่มีแรงขับเคลื่อนให้ผู้ปฏิบัติงานมีความตั้งใจที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ของ

นโยบายที่กำหนดไว้ และปัจจัยที่มีความสำคัญน้อยที่สุด คือ ปัจจัยด้านลักษณะของหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ ซึ่งโครงสร้างและอัตราบุคลากรของสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ และโครงสร้างของคณะทำงานขับเคลื่อนกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบล ที่มีลักษณะเหมือนกันทุกแห่ง แต่มีเพียงไม่กี่จังหวัดที่ประสบความสำเร็จในการบริหารจัดการหนี้เกินกำหนดชำระกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ทำให้ปัจจัยดังกล่าวมีความสำคัญน้อยสุด

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง ความสำเร็จของการนำนโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีไปปฏิบัติในพื้นที่ ตำบลแม่แรง อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะรูปแบบการนำนโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีไปปฏิบัติที่เหมาะสมกับบริบทพื้นที่อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน ควรพิจารณาความร่วมมือระหว่างสำนักงานเลขานุการคณะกรรมการกลั่นกรองและติดตามการดำเนินงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีอำเภอป่าซาง กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อการบูรณาการความร่วมมือที่ยั่งยืน กล่าวคือ สำนักงานเลขานุการ ออ.ส.อ. ป่าซาง มีเจ้าหน้าที่ตามโครงสร้างจำนวน 2 คน คือ พัฒนาการอำเภอป่าซาง และนักวิชาการพัฒนาชุมชนผู้รับผิดชอบกองทุน ซึ่งในแต่ละปีต้องรับผิดชอบการดำเนินงานกองทุน ทั้งการบริหารจัดการงบประมาณที่ได้รับจัดสรร การจัดประชุม คณะอนุกรรมการฯ การลงพื้นที่ติดตามผลการดำเนินงาน และปริมาณโครงการที่ได้รับอนุมัติจำนวนมาก ทำให้ภาระงานไม่สมดุลกับปริมาณคน ดังนั้นจึงควรกำหนดให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีบทบาทและความรับผิดชอบในการดำเนินงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีระดับตำบล ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานและความสามารถในการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ตำบล ทำให้การขับเคลื่อนงานตามนโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีเกิดความคล่องตัวมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะปัจจัยที่มีผลต่อการนำนโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีไปปฏิบัติ มีข้อเสนอแนะ 2 ปัจจัย ดังนี้

2.1 ปัจจัยระยะสั้น ได้แก่ ปัจจัยด้านเงื่อนไขทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ในการศึกษาครั้งนี้พบว่าปัจจัยด้านเงื่อนไขทางเศรษฐกิจ เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การบริหารจัดการหนี้ของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี จังหวัดลำพูน ประสบความสำเร็จด้วยมาตรการต่างๆ ที่คณะกรรมการบริหารกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ได้ออกประกาศที่สำคัญ 2 ฉบับ ได้แก่ 1) มาตรการชั่วคราว : พักชำระหนี้ให้แก่สมาชิกลูกหนี้กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี กรณีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) และ 2) หลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับการลดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้และอัตราดอกเบี้ยผิดนัดกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี พ.ศ. 2563 ซึ่งประกาศทั้ง 2 ฉบับ ออกในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และมีการออกประกาศเพิ่มเติมหลายฉบับ เพื่อขยายเวลา และกลุ่มเป้าหมายมากขึ้น ทำให้มาตรการเหล่านี้

ไม่เกิดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการหนี้ค้างชำระ ผู้ศึกษาเห็นว่า การออกประกาศมาตรการให้ความช่วยเหลือเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องดำเนินการ ณ ตอนนั้น แต่ควรออกมาตรการเพียงฉบับเดียว และพิจารณาให้ลูกหนี้ที่ได้รับผลกระทบจากโควิด 19 ตามจริง เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการหนี้ในระยะยาว เนื่องจากการพักชำระหนี้ ส่งผลให้ลูกหนี้ขาดวินัยทางการเงินโดยทางอ้อม

2.2 ปัจจัยระยะยาว ได้แก่ ปัจจัยด้านผู้ปฏิบัติงาน ในการศึกษาครั้งนี้ พบว่า ผู้ปฏิบัติงานในระดับพื้นที่ เป็นทรัพยากรที่สำคัญในการขับเคลื่อนงานให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ตามนโยบายจากการดำเนินงานของสำนักงานเลขานุการคณะกรรมการกลั่นกรองและติดตามการดำเนินงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีอำเภอ จะเห็นว่าโครงสร้างของอัตรากำลังคนของหน่วยงานไม่ได้รับการจัดสรรตามกรอบ แต่เป็นการนำเจ้าหน้าที่จากสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ มารับหน้าที่ในการปฏิบัติงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี และการใช้สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอเป็นสำนักงานเลขานุการคณะกรรมการฯ ทำให้เจ้าหน้าที่ต้องรับภาระงานหลายอย่าง ทั้งงานของสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ ซึ่งมีปริมาณงานจำนวนมาก และยังต้องรับงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ส่งผลให้ในบางครั้งการทำงานกองทุนเกิดความล่าช้า จึงเห็นควรมีการเพิ่มอัตรากำลังของพนักงานกองทุนให้ปฏิบัติหน้าที่ในระดับอำเภอด้วย นอกจากพนักงานกองทุนที่ปฏิบัติหน้าที่ในระดับจังหวัด เพื่อให้เกิดการทำงานคล่องตัว รวดเร็วมมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมการพัฒนาชุมชน. (2563). หนังสือกรมการพัฒนาชุมชน ด่วนที่สุด ที่ มท 0416.4/ว2902 ลงวันที่ 22 ธันวาคม 2563 เรื่อง การดำเนินการตามแนวทางแก้ไขหนี้ค้างชำระกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงมหาดไทย.
- กรมการพัฒนาชุมชน. (2564). หนังสือกรมการพัฒนาชุมชน ด่วนที่สุด ที่ มท 0410/ว381 ลงวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2564 เรื่อง การประเมินผลการปฏิบัติราชการของข้าราชการพลเรือนสามัญในสังกัดกรมการพัฒนาชุมชน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงมหาดไทย
- กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี กรมการพัฒนาชุมชน. (ม.ป.ป.). แนวทางการใช้จ่ายเงินกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ประเภทเงินทุนหมุนเวียนและเงินอุดหนุน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 10 พฤศจิกายน 2566. แหล่งที่มา: <http://www.womenfund.in.th/images/Booklet/STRATEGY/2564/19-02-2564/2564.pdf>

สำนักงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี กรมการพัฒนาชุมชน. (2559). แนวทางการดำเนินงานกิจกรรม/โครงการตามแผนการดำเนินงานและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 5 ตุลาคม 2566. แหล่งที่มา: <https://nongbua.cdd.go.th/wp-content/uploads/sites/71/2017/07/แนวทางการดำเนินงานและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ-กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี.pdf>

สำนักงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี กรมการพัฒนาชุมชน. (2566). Smart Account Receivable Application (SARA). โปรแกรมจัดการทะเบียนลูกหนี้. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 5 ตุลาคม 2566. แหล่งที่มา: <http://164.115.23.70/twdf/index.php>